

Бр. 387-5

07.02.2018 год

Власотинце

Na osnovu odredbe člana 3. a u vezi sa odredbom člana 14. stav 1 Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu („Sl. glasnik RS“, br. 101/2005 i 91/2015 - dalje: **Zakon**), direktor Zvonko Ilić, poslodavca JKP Vododvod Vlasotince, ul. Nemanjina br.36, Pib: 100924001, Mat:17224247 (dalje: **Poslodavac**), u Vlasotincu, dana 07.02.2018 godine, donosi:

PRAVILNIK O BEZBEDNOSTI I ZDRAVLJU NA RADU

Osnovne odredbe

Član 1.

Ovim Pravilnikom o bezbednosti i zdravlju na radu (dalje: **Pravilnik**) uređuju se prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih i Poslodavca u skladu sa odredbama Zakona.

Član 2.

Poslodavac je upisan u registar Agencije za privredne registre.

Prava, obaveze i odgovornosti Poslodavca

Član 3.

Poslodavac je dužan da:

- organizuje poslove bezbednosti i zdravlja na radu;
- odlukom u pisanoj formi odredi lice za bezbednost i zdravlje na radu;
- zaposlenom koga odredi za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu obezbedi blagovremeno i kontinuirano usavršavanje znanja u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu;
- sprovede postupak osiguranja zaposlenih od povrede na radu, profesionalnih oboljenja i oboljenja u vezi sa radom radi obezbeđivanja naknade štete, u skladu sa zakonom;
- obezbedi službi medicine rada koju angažuje sve potrebne uslove za samostalno obavljanje poslova zaštite zdravlja zaposlenih;
- prethodno upozna pravno lice ili preduzetnika, ukoliko iste angažuje radi obavljanja poslova bezbednosti i zdravlja na radu, sa rizicima u procesu rada i merama za otklanjanje rizika.

Član 4.

Poslodavac ima pravo i dužnost da:

- pri svakoj promeni procesa rada, uvođenju novih tehnologija ili novih sredstava za rad izvrši prilagođavanje tom procesu pre početka rada;
- preduzme mere i radnje u cilju sprečavanja pristupa saobraćajnim sredstvima, vozilima, kao i fizičkim licima u svoje poslovne prostorije, odnosno u svoju radnu okolinu, a koji nemaju osnova ili ovlašćenje da se u njima nalaze;
- zaposlenoj ženi za vreme trudnoće, zaposlenom mlađem od 18 godina života, zaposlenom sa smanjenom radnom sposobnošću obezbedi da, i pored osposobljavanja za bezbedan i zdrav rad, budu obavешteni u pisanoj formi o rezultatima procene rizika na radnom mestu i o merama za otklanjanje takvih rizika.

Član 5.

Poslodavac je dužan da saraduje sa organima inspekcije rada i da u tom cilju preduzme sledeće radnje:

- da najmanje osam dana pre početka rada obavesti nadležnu inspekciju rada o početku rada ili početku rada svog ogranka ili izdvojenog mesta, kao i o svakoj promeni tehnološkog postupka ukoliko se tom promenom menjaju uslovi rada;
- da na zahtev inspektora rada dostavi izveštaj o stanju bezbednosti i zdravlja na radu zaposlenih, kao i o sprovedenim merama iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu;
- da u cilju vršenja inspeksijskog nadzora omogući inspektorima rada neometan ulazak u objekte i prostorije u kojima se obavlja delatnost u svako doba kada ima zaposlenih na radu, da odredi najmanje jednog zaposlenog koji će inspektorima rada pružiti potrebne informacije i obaveštenja, davati podatke, akte i drugu dokumentaciju potrebnu za vršenje nadzora, uvid u dokaze o stabilnosti objekta, uvid u primenjene mere bezbednosti i zdravlja na radu, na sredstvima rada i u radnoj okolini, uvid u sredstva i opremu za ličnu zaštitu na radu i uvid u podatke i evidencije o proizvodnji, korišćenju i skladištenju opasnih materija;
- da u roku koji odredi inspektor rada preduzme naložene mere i otkloni utvrđene povrede zakona, nedostatke i nepravilnosti;
- da u roku od osam dana od dana isteka roka za otklanjanje utvrđene povrede zakona, nedostatka i nepravilnosti aktom u pisanoj formi obavesti nadležnu inspekciju rada o izvršenju naložene obaveze.

Član 6.

Poslodavac u toku procesa rada ima pravo i obavezu da:

- obustavi proces rada i svaku drugu aktivnost zaposlenih koji predstavljaju neposrednu opasnost po život ili zdravlje zaposlenih;
- zabrani rad i udalji sa radnog mesta svakog zaposlenog koji se nalazi pod uticajem alkohola ili opojnih sredstava;
- zabrani pušenje na radnom mestu i u drugim prostorijama Poslodavca u kojim pušenje nije dozvoljeno;
- obustavi od upotrebe sredstva ili opremu za zaštitu na radu zaposlenih ukoliko utvrdi da su ista neispravna i ako zbog nastalih promena ugrožavaju život ili zdravlje na radu;
- upozna zaposlenog sa opasnostima i štetnostima iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu, kao i sa merama za njihovo otklanjanje;
- obezbedi zaposlenom korišćenje sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu u skladu sa svojim aktom o proceni rizika na radnom mestu i u radnoj okolini;
- preduzme mere u cilju održavanja sredstava za rad i sredstava opreme za ličnu zaštitu na radu u ispravnom stanju;
- preduzme mere za otklanjanje kvarova ili drugih nedostataka koji bi mogli da ugroze bezbednost na radu;
- odredi zaposlenom obavljanje samo onih poslova na kojima su sprovedene mere bezbednosti i zdravlja na radu;
- da na upotrebu zaposlenima sredstva za rad, kao i sredstva i opremu za ličnu zaštitu na radu na kojima su primenjene propisane mere za bezbednost i zdravlje na radu i da obezbedi kontrolu njihove upotrebe u skladu sa njihovom namenom;

- zabrani dalji rad zaposlenom koji ne ispunjava zdravstvene uslove za rad na poslovima sa povećanim rizikom, ako odbija da se podvrgne propisanom periodičnom lekarskom pregledu, ako nije osposobljen ili dodatno osposobljen za rad na radnom mestu sa povećanim rizikom, ako se ne pridržava propisanih uputstava, obaveštenja ili oznaka, ako nenamenski koristi sredstva i opremu za zaštitu na radu i ako odbija da postupi po uputstvu za bezbedan i zdrav rad;
- upozori svako lice koje se po bilo kom osnovu nalazi u radnoj okolini Poslodavca na opasna mesta ili na štetnosti po zdravlje, kao i na mere bezbednosti koje mora da primeni i da ga usmeri na zone koje su bezbedne za njegovo kretanje;
- vidno obeleži i istakne oznake za bezbednost i zdravlje na radu radi obaveštavanja i informisanja zaposlenih o rizicima na radnom mestu, pravcima kretanja i dozvoljenim mestima zadržavanja kao i o merama za sprečavanje i otklanjanje rizika;
- obezbedi da pristup radnom mestu u radnoj okolini na kome pretila neposredna opasnost od povređivanja ili zdravstvenih oštećenja imaju samo lica koja su osposobljena za bezbedan i zdrav rad, koja su dobila posebna uputstva za rad na takvom radnom mestu i koja su snabdevena odgovarajućim sredstvima i opremom za ličnu zaštitu na radu;
- u slučaju kada zaposlenima pretila neposredna opasnost po život i zdravlje, zbog hitnosti instrukcije i uputstva i instrukcije daje u usmenoj formi.

Posebne mere bezbednosti na radu pri korišćenju opreme za rad

Član 7.

Površine po kojima se zaposleni kreću potrebno je da budu tako izvedene i održavane da ne postoji opasnost od klizanja ili padova. Sve prolivene tečnosti treba odmah posuti, očistiti i izbrisati.

Nezaštićena mesta u radnom prostoru u kom može doći do padova moraju biti zaštićena.

Prilikom rukovanja sredstvima rada treba upotrebljavati samo ispravna oruđa za rad ili alat i to samo u one svrhe za koje su isti namenjeni. Sredstva za rad se ne smeju nositi u džepovima radnog odela, već u odgovarajućim kutijama. Svako sredstvo ili oruđe za rad mora imati predviđeno mesto na koje se odlaže.

Prilikom stavljanja alata na predviđeno mesto, oštri delovi moraju biti okrenuti prema unutra.

Za određeni posao treba odabrati predviđeno sredstvo rada, odnosno alat. Predmet na kome se radi ne sme se držati u rukama, već mora biti učvršćen na radnom stolu.

Osposobljavanje zaposlenih

Član 8.

U skladu sa odredbama Zakona, Poslodavac je dužan da upozna sve zaposlene sa uslovima rada i opasnostima u vezi sa poslovima, odnosno radnim mestom i da sprovede osposobljavanje zaposlenih za bezbedan rad, kako pre raspoređivanja na radno mesto tako i u toku rada.

Član 9.

Pre raspoređivanja na njegovo radno mesto, Poslodavac je dužan da upozna zaposlenog sa:

1. načinom rada kod Poslodavca uopšte, a posebno sa organizacijom posla i bezbednim načinom rada. Takva organizacija rada podrazumeva:
 - dolazak na radno mesto,
 - kretanje na radnom mestu i u radnoj okolini,
 - način i postupak obavljanja radnih aktivnosti;
2. opštim i posebnim propisima, merama i uputstvima iz oblasti bezbednosti i zdravlju na radu, kao i obavezi da se pri radu moraju pridržavati istih, sa posledicama koje mogu da nastupe zbog nepridržavanja mera bezbednosti i zdravlja na radu;
3. ličnim i kolektivnim zaštitnim sredstvima, opremom i uređajima za bezbednost na radu, koje je zaposleni dužan da koristi na radnom mestu, sa načinom njihove upotrebe i namenskim korišćenjem;
4. pravima i dužnostima u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu i sa ostalim merama koje mogu da budu od značaja za bezbedan i zdrav rad.

Član 10.

Poslodavac je dužan da vrši stalno osposobljavanje i upotpunjavanje znanja zaposlenih iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu i u toku rada, a naročito prilikom:

- izmene načina rada koji sa sobom nosi potencijalne opasnosti na radu;
- uvođenja novog sredstva za rad;
- rekonstrukcije ili adaptacije radnog prostora;
- promene organizacije ili uslova rada;
- premeštaja zaposlenog na drugo radno mesto.

Član 11.

Osposobljavanje zaposlenih iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu sastoji se iz teorijskog i praktičnog dela.

Osposobljavanje se vrši za sve kategorije zaposlenih na svim radnim mestima.

Član 12.

Teorijsko osposobljavanje zaposlenih za bezbedan rad vrši se putem predavanja ili korišćenjem pisanog materijala.

Teorijsko osposobljavanje, u zavisnosti od poslova (radnih mesta) i izvora opasnosti, obuhvata naročito:

- osnove bezbednosti i zdravlja na radu i razloge zbog kojih se ona sprovodi;
- normativno uređivanje bezbednosti i zdravlja na radu;
- prava zaposlenih i njihove obaveze u vezi sa bezbednošću i zdravljem na radu i način ostvarivanja tih prava kao i posledice u slučaju eventualnog kršenja propisa iz bezbednosti i zdravlja na radu;
- način pružanja samopomoći i osnove pružanja prve pomoći u slučaju havarije i drugih pojava koje mogu ugroziti veći broj zaposlenih.

Član 13.

Provera teorijske osposobljenosti obavlja se po izvršenom osposobljavanju zaposlenih koje se vrši putem popunjavanja testova u pisanoj formi. Test sačinjava Poslodavac ili predavač.

Dokaz o izvršenoj proveri znanja je popunjeni zapisnik, test, kao i potpis zaposlenog, lica za bezbednost i zdravlje na radu i Poslodavca u propisanoj evidenciji o zaposlenima osposobljenim za bezbedan rad.

Član 14.

Praktično osposobljavanje zaposlenih vrši se u radno vreme na njihovom radnom mestu.

Osposobljavanje obavlja najiskusniji zaposleni ili sam Poslodavac i sastoji se od pokazivanja praktičnog znanja zaposlenom na konkretnom radnom mestu na kom će zaposleni raditi.

Praktično osposobljavanje zaposlenih se sastoji od:

- upoznavanja zaposlenih sa uslovima za bezbedan rad na konkretnom radnom mestu;
- upoznavanja sa pravilnim načinom korišćenja opreme za rad, uređaja i instalacija i alata;
- upoznavanja sa potencijalnim vrstama opasnosti i štetnosti koji su prisutni na radnom mestu;
- upoznavanja sa načinom upotrebe ličnih zaštitnih sredstava i kolektivne zaštite, bezbednim kretanjem na radu i upotrebom tehničkih pomagala.

Dokaz o izvršenom praktičnom osposobljavanju predstavlja zapisnik sa potpisima zaposlenog, lica za bezbednost i zdravlje na radu i Poslodavca u propisanoj evidenciji o zaposlenima osposobljenim za bezbedan rad.

Član 15.

Zaposleni koji prema oceni ispitivača ne pokaže dovoljnu osposobljenost, mora se i dalje podvrgavati osposobljavanju.

Ako i nakon ponovljenog postupka osposobljavanja ne pokaže zadovoljavajuću osposobljenost, zaposleni ne može da se rasporedi na radno mesto za koje je osposobljavan.

Vršenje procene rizika na radnom mestu

Član 16.

Pod procenom rizika na radnom mestu i u radnoj okolini podrazumeva se sistematsko utvrđivanje, evidentiranje i procenjivanje svih faktora u procesu rada koji mogu uzrokovati nastanak povreda na radu, oboljenja ili oštećenja zdravlja i utvrđivanje mogućnosti, načina sprečavanja, otklanjanja ili smanjenja rizika.

Radno mesto sa povećanim rizikom jeste radno mesto koje je kao takvo - utvrđeno aktom o proceni rizika i na kome i pored primenjenih mera u skladu sa Zakonom i podzakonskim aktima i dalje postoje nepovoljni uslovi i opasnosti koji mogu da ugroze bezbednost i zdravlje zaposlenih.

Akt o proceni rizika jeste pisani akt koji u sebi sadrži opis procesa rada sa procenom rizika od povreda ili oštećenja zdravlja na radnom mestu i u radnoj okolini, kao i mere za njihovo otklanjanje i smanjivanje rizika u cilju poboljšanja bezbednosti i zdravlja na radu.

Član 17.

Poslodavac donosi akt o proceni rizika u pisanoj formi, za sva radna mesta i u radnoj okolini, a na osnovu Pravilnika o načinu i postupku procene rizika na radnom mestu i u radnoj okolini („Sl. glasnik RS“, br. 72/2006, 84/2006, 30/2010 i 102/2015).

Procena rizika obuhvata:

- Opšte podatke o poslodavcu;
- Opis tehnološkog i radnog procesa, opis sredstava za rad, njihovo grupisanje i opis sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu;
- Snimanje organizacije rada;
- Prepoznavanje i utvrđivanje opasnosti i štetnosti na radnom mestu i u radnoj okolini;
- Procenjivanje rizika u odnosu na opasnosti i štetnosti;
- Utvrđivanje načina i mera za otklanjanje, smanjenje ili sprečavanje rizika;
- Zaključak.

U slučaju pojave svake nove opasnosti i promene nivoa rizika u procesu rada pristupa se izmeni akta o proceni rizika.

Član 18.

Aktom o proceni rizika, a na osnovu ocene službe medicine rada, određuju se posebni zdravstveni uslovi koje moraju ispunjavati zaposleni za obavljanje određenih poslova na radnom mestu i u radnoj okolini ili za upotrebu pojedine opreme za rad.

Poslodavac je dužan da zaposlenom na radnom mestu sa povećanim rizikom pre početka rada obezbedi prethodni lekarski pregled, kao i periodični lekarski pregled u toku rada.

Ako se u postupku periodičnog lekarskog pregleda utvrdi da zaposleni ne ispunjava posebne zdravstvene uslove za obavljanje poslova na radnom mestu sa povećanim rizikom, Poslodavac je dužan da ga premesti na drugo radno mesto koje odgovara njegovim zdravstvenim sposobnostima.

Organizovanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu

Član 19.

Poslodavac je dužan da aktom u pisanoj formi odredi lice za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu.

Lice koje je određeno za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu treba da obavlja sledeće radnje:

- da učestvuje u pripremi akta o proceni rizika;
- da učestvuje u opremanju i uređivanju radnog mesta u cilju obezbeđivanja bezbednih i zdravih uslova rada;

- da vrši kontrolu i da daje savete Poslodavcu u planiranju, izboru, korišćenju i održavanju sredstava za rad, opasnih materija i sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu;
- da organizuje preventivna i periodična ispitivanja uslova radne okoline;
- da organizuje preventivne i periodične preglede i ispitivanja opreme za rad;
- da predlaže mere za poboljšanje uslova rada, naročito na radnom mestu sa povećanim rizikom;
- da svakodnevno prati i kontroliše primenu mera za bezbednost i zdravlje zaposlenih na radu;
- da prati stanje u vezi sa povredama na radu i profesionalnim oboljenjima, kao i bolestima u vezi sa radom, učestvuje u utvrđivanju njihovih uzroka i priprema izveštaje sa predlozima mera za njihovo otklanjanje;
- da priprema i sprovodi osposobljavanje zaposlenih za bezbedan i zdrav rad;
- da priprema uputstva za bezbedan rad i kontroliše njihovu primenu;
- da saraduje i koordinira rad sa službom medicine rada po svim pitanjima iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu;
- da vodi evidenciju iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu;
- da zabranjuje rad na radnom mestu ili upotrebu sredstava za rad u slučaju kada utvrdi neposrednu opasnost po život ili zdravlje zaposlenog.

Lice za bezbednost i zdravlje na radu je dužno da u pismenoj formi izvesti Poslodavca o zabrani rada iz alineje 13. stava 1. ovog člana.

Član 20.

Poslodavac je dužan da omogući licu za bezbednost i zdravlje na radu nezavisno i samostalno obavljanje poslova u skladu sa Zakonom, podzakonskim aktima i ovim Pravilnikom, kao i da mu omogući pristup svim potrebnim podacima iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.

Lice za bezbednost i zdravlje na radu neposredno je odgovorno Poslodavcu i ne može trpeti štetne posledice ako svoj posao obavlja u skladu sa Zakonom. Ono je dužno da se kontinuirano usavršava i upotpunjava svoje znanje iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.

Član 21.

Za obavljanje poslova zaštite zdravlja zaposlenih na radu, Poslodavac angažuje službu medicine rada.

Služba medicine rada dužna je da obavlja poslove u skladu sa Zakonom i podzakonskim aktima.

Pružanje prve pomoći

Član 22.

Za pružanje prve pomoći, radnici se osposobljavaju na kursovima prve pomoći koje organizuje služba medicine rada.

Za pružanje prve pomoći moraju biti osposobljeni rukovodioci zaposlenih, kao i 2% od ukupnog broja izvršilaca u jednoj radnoj smeni ili lokacijski odvojenoj jedinici.

Na kursu prve pomoći zaposleni se osposobljavaju da u slučaju povrede na radu ili naglog oboljevanja lica na radu, mogu efikasno, brzo i na pravilan način da pruže potrebnu prvu pomoć.

Član 23.

U slučaju kolektivne nesreće, elementarne nepogode, požara ili eksplozije, Poslodavac je dužan da organizuje i obezbedi evakuaciju i spasavanje zaposlenih.

Evakuacija i spasavanje zaposlenih organizuje se preko lica osposobljenih za njihovu evakuaciju i spasavanje.

Član 24.

Povređenom i naglo obolelom zaposlenom na radu obezbeđuje se brzo pružanje prve pomoći na licu mesta, a u skladu sa savremenim metodama pružanja prve pomoći.

Uporedo sa pružanjem prve pomoći povređenom i naglo obolelom zaposlenom, ako je to potrebno, obaveštava se služba medicine rada ili se poziva služba hitne pomoći.

Član 25.

Poslodavac je dužan da obezbedi ormarić za prvu pomoć koji se mora nalaziti na vidnom i pristupačnom mestu, sve u skladu sa Pravilnikom o načinu pružanja prve pomoći, vrsti sredstava i opreme koji moraju biti obezbeđeni na radnom mestu, načinu i rokovima osposobljavanja zaposlenih za pružanje prve pomoći („Sl. glasnik RS“, br. 109/2016). U ormariću mora da se nalazi potreban sanitetski materijal za pružanje svih vrsta prve pomoći (prelomi, opekotine, ubodi, posekotine itd.).

Ormarić se stalno mora održavati u urednom stanju. Zabranjeno je u takav ormarić stavljati materijal i predmete koji se ne smatraju sanitetskim materijalom.

Ormarić za prvu pomoć mora biti zaključan i uvek dostupan licu koje je osposobljeno i određeno za pružanje prve pomoći u svojoj radnoj smeni.

Ormarić za prvu pomoć mora biti u beloj boji, sa znakom crvenog krsta, a na njemu obavezno moraju da budu istaknuti:

- adresa i broj telefona najbliže zdravstvene ustanove;
- imena zaposlenih osposobljenih i određenih za pružanje prve pomoći.

Sredstva i oprema za ličnu zaštitu

Član 26.

Poslodavac je dužan da zbog ispunjenja primene preventivnih mera zaštite od opasnosti ili štetnosti, kao i zbog otklanjanja ili smanjenja rizika od nastanka povrede na radu ili oštećenja zdravlja zaposlenih izda na upotrebu sredstava i opremu za ličnu zaštitu na radu, u skladu sa Pravilnikom o preventivnim merama za bezbedan i zdrav rad pri korišćenju sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu („Sl. glasnik RS“, br. 92/2008) i aktom o proceni rizika.

Poslodavac je takođe dužan da vrši stalnu kontrolu primene korišćenja sredstva i opreme za ličnu zaštitu na radu. Ovu kontrolu, osim Poslodavca, dužni su da sprovedu i lice određeno za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlje na radu, kao i neposredni rukovodilac zaposlenih.

Član 27.

Poslodavac zaposlenima može dati na upotrebu sredstva i opremu za ličnu zaštitu na radu samo ako je ista izrađena u skladu sa propisima o bezbednosti proizvoda, kao i ukoliko odgovara postojećim uslovima na radnom mestu i u radnoj okolini. Takva sredstva i oprema moraju da bude namenski izrađeni za otklanjanje ili smanjenje rizika na radnom mestu i ne smeju povećavati postojeće ili proizvoditi nove rizike za bezbednost i zdravlje na radu. Ista moraju da odgovaraju specifičnim ergonomskim zahtevima na radnom mestu i zdravstvenom stanju zaposlenog i da budu tako izrađena da ih zaposleni mogu pravilno i na jednostavan način koristiti i posle podešavanja, popravke ili dorade.

Lična zaštitna odeća, kao zaštita od hladnoće pripadaju zaposlenima samo u slučaju ako je stalna temperatura na radnom mestu ispod granice dozvoljene radne temperature ili ako se proces rada obavlja na otvorenom.

Sredstva i opremu lične zaštite, zaposleni održavaju sami u skladu sa svojim znanjem, dok je za složenije radnje potrebne za njihovo održavanje zadužen Poslodavac.

Posebna zaštita žena, omladine i invalida

Član 28.

Zaposlena žena za vreme trudnoće ne može da radi na poslovima koji su, po nalazu nadležnog zdravstvenog organa, štetni za njeno zdravlje i zdravlje deteta, a naročito na poslovima koji zahtevaju podizanje tereta ili na kojima postoji štetno zračenje ili izloženost ekstremnim temperaturama i vibracijama.

Poslodavac može da izvrši preraspodelu radnog vremena zaposlenoj ženi za vreme trudnoće i zaposlenom roditelju sa detetom mlađim od tri godine života ili detetom sa težim stepenom psihofizičke ometenosti - samo uz pisanu saglasnost zaposlenog.

Član 29.

Zaposleni mlađi od 18 godina života ne može da radi:

- na poslovima na kojima se obavlja naročito težak fizički rad, rad pod zemljom, pod vodom ili na velikoj visini;
- na poslovima koji uključuju izlaganje štetnom zračenju ili sredstvima koja su otrovna, kancerogena ili koja prouzrokuju nasledna oboljenja, kao i rizik po zdravlje zbog hladnoće, toplote, buke ili vibracije;
- na poslovima koji bi, na osnovu nalaza nadležnog zdravstvenog organa, mogli štetno i sa povećanim rizikom da utiču na njegovo zdravlje i život s obzirom na njegove psihofizičke sposobnosti.

Zaposleni između navršene 18. i 21. godine života može da radi na poslovima iz stava 1. alineje 1. i 2. ovog člana Pravilnika samo na osnovu nalaza nadležnog zdravstvenog organa kojim se utvrđuje da takav rad nije štetan za njegovo zdravlje.

Član 30.

Puno radno vreme zaposlenog mladeg od 18 godina života ne može da se utvrdi u trajanju dužem od 35 časova nedeljno, niti dužem od osam časova dnevno.

Zabranjuje se prekovremeni rad i preraspodela radnog vremena zaposlenog koji je mlađi od 18 godina života.

Član 31.

Zaposlenom invalidu rada poslodavac je dužan da obezbedi obavljanje poslova prema preostaloj radnoj sposobnosti.

Zaposlenom kod koga je, u skladu sa propisima o penzijskom i invalidskom osiguranju, utvrđeno da postoji opasnost od nastanka invalidnosti na određenim poslovima - poslodavac je dužan da obezbedi obavljanje drugog odgovarajućeg posla.

Evidencije iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu

Član 32.

Poslodavac je dužan da vodi i čuva evidencije u skladu sa Pravilnikom o evidencijama u oblasti bezbednosti i zdravlja na radu („Sl. glasnik RS“, br. 62/2007 i 102/2015), koji između ostalog uređuje pitanja oblika ovih evidencija, njihovog obima i načina vođenja.

Prava i obaveze zaposlenih

Član 33.

Zaposleni ima pravo i obavezu da se pre početka rada upozna sa merama bezbednosti i zdravlja na radu. Takvo upoznavanje vrši se na poslovima ili na radnom mestu na koje je zaposleni raspoređen. Zaposleni takođe ima pravo i obavezu da bude osposobljen za njihovo obavljanje.

Zaposleni ima pravo:

- da Poslodavcu daje predloge, primedbe i obaveštenja o pitanjima bezbednosti i zdravlja na radu;
- da kontroliše svoje zdravlje prema rizicima radnog mesta u skladu sa propisima o zdravstvenoj zaštiti;
- da, ukoliko radi na radnom mestu sa povećanim rizikom, obavi lekarski pregled na koji ga upućuje Poslodavac.

Zaposleni je dužan da radi na radnom mestu sa povećanim rizikom samo na osnovu izveštaja službe medicine rada kojim se utvrđuje da je zdravstveno sposoban za rad na tim poslovima.

Član 34.

Zaposleni ima pravo da odbije da radi:

- ako mu pretil neposredna opasnost po život i zdravlje zbog toga što nisu sprovedene propisane mere za bezbednost i zdravlje na radnom mestu na koje je određen, sve dok se te mere ne obezbede;
- ako mu Poslodavac nije obezbedio propisani lekarski pregled ili ako se na lekarskom pregledu utvrdi da ne ispunjava propisane zdravstvene uslove za rad na radnom mestu sa povećanim rizikom;
- ako u toku osposobljavanja za bezbedan i zdrav rad nije upoznat sa svim vrstama rizika i merama za njihovo otklanjanje na poslovima ili na radnom mestu na koje ga je Poslodavac odredio;
- ako bi, prema oceni službe medicine rada, rad duži od punog radnog vremena mogao da pogorša njegovo zdravstveno stanje;
- ako na sredstvu za rad na kojem radi nisu primenjene propisane mere za bezbednost i zdravlje na radu.

U navedenim slučajevima, zaposleni može da se pisanim zahtevom obrati Poslodavcu radi preduzimanja mera, koje po mišljenju zaposlenog, nisu sprovedene.

Ako Poslodavac ne postupi po ovom zahtevu u roku od osam dana od prijema zahteva, zaposleni ima pravo da podnese zahtev za zaštitu prava inspekciji rada.

Kada zaposleni odbije da radi u opisanim slučajevima, a Poslodavac smatra da zahtev zaposlenog nije opravdan, Poslodavac je dužan da odmah obavesti inspekciju rada.

Član 35.

Kada mu pretil neposredna opasnost po život ili zdravlje, zaposleni ima pravo da preduzme odgovarajuće mere u skladu sa svojim znanjem i tehničkim sredstvima koja mu stoje na raspolaganju i da napusti radno mesto, radni proces, odnosno radnu okolinu. U takvom slučaju, zaposleni nije odgovoran za štetu koju prouzrokuje Poslodavcu.

Član 36.

Zaposleni je dužan da primenjuje propisane mere za bezbedan i zdrav rad, da namenski koristi sredstva za rad i opasne materije, da koristi propisana sredstva i opremu za ličnu zaštitu na radu i da sa njima pažljivo rukuje, da ne bi ugrozio svoju bezbednost i zdravlje, kao i bezbednost i zdravlje drugih lica.

Zaposleni je dužan da pre početka rada pregleda svoje radno mesto uključujući i sredstva za rad koja koristi, zatim sredstva i opremu za ličnu zaštitu na radu, kao i da u slučaju uočenih nedostataka izvesti Poslodavca ili drugo ovlašćeno lice.

Pre napuštanja svog radnog mesta, zaposleni je dužan da radno mesto i sredstva za rad ostavi u stanju koje ne ugrožava druge zaposlene.

Član 37.

Zaposleni je dužan da u skladu sa svojim saznanjima, odmah obavesti Poslodavca o nepravilnostima, štetnostima, opasnostima ili o drugoj pojavi koja bi mogla da ugrozi njegovu bezbednost i zdravlje na radnom mestu ili bezbednost i zdravlje drugih zaposlenih.

Ako Poslodavac posle i pored primljenog obaveštenja ne otkloni nepravilnosti, štetnosti, opasnosti ili druge pojave u roku od osam dana ili ako zaposleni smatra da za otklanjanje utvrđenih pojava nisu sprovedene odgovarajuće mere za bezbednost i zdravlje na radu, zaposleni može podneti zahtev nadležnoj inspekciji rada, o čemu treba da obavesti lice za bezbednost i zdravlje na radu.

Zaposleni ima obavezu da saraduje sa Poslodavcem i licem za bezbednost i zdravlje na radu, kako bi se sprovele propisane mere za bezbednost i zdravlje na radnom mestu zaposlenog.

Član 38.

Lice koje ima zdravstvene nedostatke ili boluje od bolesti koje se teško mogu ili se uopšte ne mogu utvrditi lekarskim pregledom, a ti nedostaci mogu ugroziti njegov život ili zdravlje na radnom mestu ili život i zdravlje drugih zaposlenih - dužan je te nedostatke, odnosno bolesti prijaviti Poslodavcu pre svog stupanja na rad.

Ako zaposleni ne postupi po navedenoj obavezi, a nedostaci ili bolesti su takve prirode da mogu prouzrokovati smetnje u radu, zaposleni se može rasporediti na druge odgovarajuće poslove.

Član 39.

Zaposleni pod uticajem alkohola i drugih sredstava zavisnosti ne sme započeti, odnosno nastaviti rad.

Na zahtev Poslodavca, zaposleni je dužan da se podvrgne proveru da li je pod uticajem alkohola ili drugih sredstava zavisnosti.

Ovakva provera vrši se tako što se zaposleni upućuje u nadležnu medicinsku ustanovu po postupku utvrđenom propisima o bezbednosti saobraćaja.

Proveru zaposlenog da li je pod uticajem sredstva zavisnosti vrši lekar specijalista.

Upućivanje u medicinsku ustanovu vrši Poslodavac.

Ako zaposleni odbije da se podvrgne proveru da li je pod uticajem alkohola ili drugih sredstava zavisnosti, na zahtev Poslodavca odnosno ovlašćenog rukovodioca, mora se odmah udaljiti sa svog radnog mesta.

Pregled i ispitivanja opreme za rad, radne sredine i električnih instalacija i instalacija fluida

Član 40.

Pregledi i ispitivanja opreme za rad vrše se na način i u rokovima utvrđenim uputstvom proizvođača, tehničkim propisima i standardima.

Ako uputstvom proizvođača, tehničkim propisima i standardima nisu predviđeni drugi rokovi, oprema za rad iz prethodnog stava pregleda se i ispituje:

- pre prve upotrebe;
- posle rekonstrukcije ili havarije;
- ako je propisana oprema za rad premeštena sa jednog na drugo mesto rada;
- ako se pregled i ispitivanje propisane opreme za rad ili uslovi radne okoline vrše u skladu sa Pravilnikom o postupku pregleda i ispitivanja opreme za rad i ispitivanja uslova radne okoline („Sl. glasnik RS“, br. 94/2006, 108/2006, 114/2014 i 102/2015).

Za obavljanje propisanih pregleda i ispitivanja Poslodavac je dužan da angažuje pravno lice sa licencom, koje je obavezno da izda stručni nalaz po izvršenom pregledu i ispitivanju.

Član 41.

Redovni pregledi konstrukcija i objekata kolektivne zaštite, pomoćnih konstrukcija, opreme za rad, instalacije i alata moraju se vršiti svakodnevno, nedeljno, mesečno i godišnje, odnosno prema uputstvima proizvođača.

Ovakve preglede vrše stručna lica koja su zadužena od strane Poslodavca, a po potrebi i ovlašćene radionice.

Član 42.

Pregledima i ispitivanjima konstrukcija i objekata kolektivne zaštite, pomoćnih konstrukcija, opreme za rad, instalacija i drugih sredstava rada, proverava se njihova ispravnost sa stanovišta bezbednosti na radu, a naročito:

- da li konstrukcija i objekti kolektivne zaštite i pomoćne konstrukcije poseduju tehničku dokumentaciju i predviđene mere za bezbedan rad i da li se sprovode predviđene mere;
- da li na opremi za rad, uređaj za uključivanje i njihovo isključivanje iz pogona, signalni uređaj i uređaj za upravljanje pouzdano deluju da li su snabdeveni zaštitnim napravama od opasnosti koje nastaju od njegovih pokretnih delova;
- da li su na objektima konstrukcija kolektivne zaštite i pomoćnih konstrukcija kao opreme za rad nastale promene usled kojih bi mogle nastati opasnosti za zaposlene koji su zaposleni na gradilištu i rukuju opremom za rad;
- da li je na opremi za rad sprovedena zaštita od dodira njegovih delova pod naponom (uzemljenje i sl.);
- da li na opremi za rad postoje ispravne odgovarajuće merne, regulacione i sigurnosne naprave i uređaji;
- da li su na opremi za rad ugrađene odgovarajuće naprave za smanjenje buke i vibracije i sl.

Član 43.

Sav ručni alat koji se nalazi u upotrebi kod Poslodavca pregledaće se i to:

- svakodnevno od strane zaposlenog koji rukuje alatom;
- najmanje jednom mesečno od strane neposrednog rukovodioca.

Ručni alat na električni pogon mora se pregledati najmanje jedanput u šest meseci od strane stručnog lica.

Član 44.

Ako se prilikom pregleda opreme za rad, uređaja, instalacija ili alata utvrdi bilo kakav nedostatak, lice koje je taj nedostatak utvrdilo, dužno je da odmah o tome obavesti neposrednog rukovodioca koji je dužan da odmah po saznanju preduzme mere radi otklanjanja nedostatka putem angažovanja službe ili lica angažovanih za održavanje sredstava za rad.

Član 45.

Za svaku opremu za rad, uređaj, elektroinstalaciju, instalaciju fluida Poslodavac je dužan da ustroji knjigu evidencije u kojoj će biti upisane sve promene i intervencije na istim.

Član 46.

Ispitivanje radne okoline (mikroklima, hemijske i fizičke štetnosti i osvetljenost) vršiće se u skladu sa važećim propisima.

Obaveze prema inspekciji rada

Član 47.

Poslodavac je dužan da preko lica za bezbednost i zdravlje na radu, odmah, a najkasnije u roku od 24 časa od nastanka, usmeno i u pismenoj formi prijavi nadležnoj inspekciji rada i nadležnom organu za unutrašnje poslove svaku smrtnu, kolektivnu ili tešku povredu na radu, kao i opasnu pojavu koja bi mogla da ugrozi bezbednost i zdravlje zaposlenih.

Poslodavac je dužan da najkasnije u roku od tri uzastopna radna dana od dana saznanja prijavi nadležnoj inspekciji rada profesionalno oboljenje, odnosno oboljenje u vezi sa radom zaposlenog.

Član 48.

Poslodavac je dužan da radi vršenja nadzora omogući inspektoru rada:

- ulazak u objekte i prostorije, u svako doba kada ima zaposlenih na radu;
- odredi najmanje jednog zaposlenog koji će inspektoru pružiti potrebne informacije i obaveštenja, davati podatke, akte i dokumentaciju;
- uvid u projekte sa dokazom o utvrđenim proračunima stabilnosti nosećih delova i konstrukcija u celini za objekte kolektivne zaštite ili pomoćnih konstrukcija;
- uvid u podatke i evidencije o proizvodnji, korišćenju i skladištenju opasnih materija;
- uvid u primenjene mere bezbednosti i zdravlja na radu na sredstvima za rad;
- uvid u sredstva i opremu za ličnu zaštitu na radu.

Član 49.

Poslodavac je dužan da u roku koji odredi inspektor rada preduzme naložene mere i otkloni utvrđene nedostatke ili nepravilnosti.

Prelazne i završne odredbe

Član 50.

Za sva pitanja koja nisu uređena ovim Pravilnikom neposredno će se primenjivati odredbe Zakona i drugih propisa kojima su utvrđena prava, obaveze i odgovornosti Poslodavca i zaposlenih iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu.

Izmene i dopune Pravilnika vršiće se po ukazanoj potrebi ili izmeni propisa, a na način i po postupku za njegovo donošenje.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja na oglasnoj tabli Poslodavca.

Za Poslodavca:

Direktor

Zvonko Ilić, dipl.fiz.hem.